

ՏԻՆԱՅԲ ՓԱՓԿԱՍՈՒՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻՆ

(Տես Բաղմալէպ 1919 էջ 864)

Բ.

ՏԻՆԱՅԲ ԱՐՄԵՆՈՒՂԻ ԼԵՄՍԸՆ

Մեղրածորիկ Եղիշէի ոսկերարբառ վերնազրին տակ, Հայոց աշխարհի տիկիններուն մէջ, մենք կը յօժարինք դասուած տեսնել հայ ցոյրիկներու նաև այն շարքը՝ որոնք զինուած հայրենասիրական անարատ զգացումներով, զաղափարական ըմբռնումներու ճակատամարտին մէջ՝ զինուորագրուեցան Ազգասիրութեան բանակին, «Եղեն արուք առաքինիք ի հոգեւոր պատերազմի»:

Տիկին Անահիտ Արգարեանէ ետքը, և ի մէջ այլոց, ամերիկեան երկնքի տակ իւր անկեղծ հայրենասիրութեամբը. փայլած հայուհի մըն է օրիորդ Արմենուհի Թաշճեանը, այժմ՝ տիկին Լէմսըն, իւր հայրը, Պատ. Յակոբ, կեսարացի էր, և իւր մայրը, Սօֆի Սեպուհեան, Մշեցի, սակայն ինքը ծնած է ի կարին 1885ին, իւր նախնական ուսմունքը ի Պարտիզակ և յիշմիր ստանալէ յետոյ՝ 1897ին ղըրկուած է Գերմանիայ, Հիլտըն, Աղջկանց Գիշերօթիկ վարժարանը, ուսկից՝ երկու տարի վերջը՝ անցնելով Քայքայովի, չորս տարուան շրջանով մը աւարտել է իւր ուսմունքը՝ իբրև Մանկավարժ: 1904ին իշմիր դառնալով՝ «Աղջկանց Ամերիկեան Դպրոց»ին մէջ պաշտօնավարած է՝ տալով դասեր Մանկավարժութեան և Գծագրութեան. ապա՝ մինչ ուսուցչական պաշտօնով Գերմանիա կը հրաւիրուէր, ինքը նախընտրել է Ամերիկայ անցնիլ և Քլիվլենդի «Աղջկանց վարժարան»ին մէջ գործել, ուր և երկու տարի վարժուհի եղած է գերմաներէնի: — Ռժշկական հետազօտութիւններ կատարելու նպատակով՝ մտեր է Ճօն Հօփքինս ռժշկական վարժարանը,

և այդ համալսարանը շէնքին դասերուն չորս տարի ունկնդրելէ ետքն ալ՝ այցելել է Միացեալ Նահանգներու շատ մը հռչակաւոր քիմիք բուժարաններն ևս, 1912ին գնացել է մինչև Սիտքա (Ճիլսաքայ) լոսդի ձկնորոն (Salmone) ուղեղը ուսումնասիրելու: — Իւր զանազան դիտողութեանց արդիւնները՝ հաճոյցով կարդացուեցան այլ և այլ հանդէսներու շարք մը յօդուածներուն մէջ. 1. – Anoci – Association, 2. – Anemia and Resuscitation, 3. – Mechanistic Theory of War and Peace. 4. – Man and Adoptive Mechanisme Capters in Keen's Surgery. և այլն: — Յետ մայրենի խնամքներ տալով իւր անդրանիկ զաւակին գրեթէ նաև – My Birth անունով – իւր ցարդ հրատարակած երկերուն է՝ զիտնական և է՝ ժողովրդական գրքոյկը. որ է ինքնակենսագրութիւնը՝ դեռ չծնած մանկիկի:

Տիկին Արմենուհի՝ իւր հմտական ձիրքերուն շնորհիւ՝ փայլուն անդամ մը հանդիսացած է բազմաթիւ կանառներու, ի Սիթթը, ուր կը բնակի նա: Ազդու եռանդով խօսած ուղործած է ի նպատակ Հայոց աշխարհին: «Խաչուած Հայաստանի պատմութիւնը» ներկու յօդուած մ'է որ հրատարակուեցաւ նախ Սիթթը Դէյլի Թայմսի մէջ՝ ու ապա նաև առանձին թուոցիկով (տես ծանուցուած թագ. 1919 Նոյ. ի շապկին վրայ):

Թող իրենց համալուսն ալ ապրին՝ այն ամէն Արմենուհի Հայուհիները՝ որոնք, օտար շրջանակներու մէջ, փափկասուն տիկնայք հանդիսացած պարագաներէն չզեղծան, և ջանացին հաւատարիմ մնալ իրենց հայրենասիրական պարտքերուն և ձեռնտու ըլլալ բազմաշարքար Մայր Հայաստանին:

ՄԵՆԱՅԲ